

С.П.СУДАРКІНА, М.І.ЛАРКА**РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ПРОЦЕСІ ВІДРОДЖЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ**

Необхідність відтворення промисловості України в сучасних, кризових умовах є базовою потребою для держави, тому що саме промисловість, як основна галузь будь-якої господарчої системи, виконує кілька надважливих функцій. До них відносяться – по-перше, створення вітчизняної виробничої бази, яка спроможна забезпечити потреби у багатьох видах товарів як промислового призначення, так і побутового, інформаційного, тощо. По-друге, промисловість формує виробничі кадри високого професійного рівня, що є запорукою підйому культурного та інтелектуального стану держави в цілому. По-третє, розвинута промисловість забезпечує високу якість товарів та конкурентоспроможність їх на світових ринках. Четверте, розвинута промислова база створює позитивний імідж державі, що, в свою чергу, забезпечує сталі міжнародні відносини та повагу до держави в світі. П'яте – суттєво також, що саме промисловість забезпечує обороноздатність держави. За останні 30 років з суб'єктивних та об'єктивних причин промисловість держави зазнала значних втрат, які необхідно ліквідувати на новій науково-технологічній базі. Це потребує значних коштів, часу та інших видів ресурсів. Таким чином, можна стверджувати, що це – системна задача, яка потребує стратегічного підходу до її вирішення і особливої ролі держави в цьому процесі.

В статті розглядається система взаємопов'язаних заходів, необхідних для науково обгрунтованого підходу з вирішення цієї задачі та роль держави в цьому процесі. До системних факторів відносяться – розробка стратегічного плану відродження промисловості; зміни спеціалізації окремих виробництв; зміни в податковому законодавстві; заходи з підтримки та розвинення науки та технологій; удосконалення юридичної бази; удосконалення системи прийняття рішень на всіх рівнях управління; створення привабливого інвестиційного клімату в державі. Особлива увага приділяється ролі держави в цьому процесі, виходячи з принципового положення про необхідність жорсткого державного регулювання взагалі і особливо – в кризових умовах з обмеженими ресурсами та високими ризиками різного роду.

Ключові слова: відтворення промисловості; функції промисловості; стратегія відновлення промисловості; комплексна система факторів; роль держави в управлінні процесом.

С.П.СУДАРКІНА, Н.І.ЛАРКА**РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ПРОЦЕСЕ ВОССТАНОВЛЕННЯ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УКРАИНЫ В КРИЗИСНЫХ УСЛОВИЯХ**

Необходимость восстановления промышленности Украины в современных, кризисных условиях – это базовая потребность государства, потому что именно промышленность как основная составляющая любой хозяйственной системы выполняет несколько важнейших функций. К ним относятся: во-первых, наличие отечественной производственной базы, которая способна обеспечить потребности в значительном количестве товаров как промышленного, так и бытового, информационного назначения. Во-вторых, именно промышленность формирует высоко профессиональные производственные кадры, что, в свою очередь, является залогом подъема культурного и интеллектуального уровня государства в целом. В-третьих, развитая промышленная база обеспечивает высокое качество товаров и их конкурентоспособность на мировых рынках. Четвертое – развитая промышленность создает позитивный имидж государства, что, в свою очередь, обеспечивает устойчивые международные отношения и уважение к государству в мире. Пятое – именно промышленность является основой обороноспособности страны. За последние 30 лет по объективным и субъективным причинам промышленность страны значительно сократилась, понесла серьезные потери, которые необходимо ликвидировать на новой научной и технологической основе. Это требует огромных средств, времени и различных ресурсов. Поэтому можно утверждать, что это – системная задача, которая требует стратегического подхода при ее решении и особой роли государства в этом процессе.

В статье рассматривается система взаимосвязанных мер, необходимых для научно обоснованного подхода в решении этой задачи и роль государства в этом процессе. К системным факторам относятся – разработка стратегического плана возрождения промышленности; изменения специализации отдельных отраслей и производств; изменения в налоговом законодательстве; программы по развитию и поддержке науки и технологий; усовершенствование юридической базы; усовершенствование системы принятия решений на всех уровнях управления; создание привлекательного инвестиционного климата в государстве. Основное внимание уделяется роли государства в этом процессе, исходя из принципиального положения о необходимости жесткого государственного регулирования вообще, и в особенности, в кризисных условиях с ограниченными ресурсами и высокими рисками разного рода.

Ключевые слова: восстановление промышленности; функции промышленности; стратегия восстановления промышленности; комплексная система факторов; роль государства в управлении процессом.

S.P.SUDARKINA, M.I.LARKA**STATE ROLE IN THE RENEWAL PROCESS OF UKRAINE INDUSTRY IN CRISIS TERMS**

A necessity of renewal of industry of Ukraine for modern, crisis terms is a base necessity of the state, because exactly industry as a basic constituent of any economic system executes a few major functions. To them behave: firstly, presence of home productive base that is able to provide requirements in the far of commodities of both industrial and domestic, informative setting. Secondly, exactly industry forms high professional productive shots, that, in turn, is the mortgage of getting up of cultural and intellectual level of the state on the whole. Thirdly, the developed industrial base provides high quality of commodities and their competitiveness on world markets. Fourth - the developed industry produces a positive image of the state, that, in turn, provides steady international relations and respect to the state in the world. Fifth - exactly industry is basis of defensive capacity of country. For the last 30 on objective and subjective reasons industry of country considerably grew short, bore serious losses that must be liquidated on new scientific and technological basis. It requires enormous facilities, time and different resources. It is therefore possible to assert that it is a system task that requires strategic approach at her decision and special role of the state in this process. The system of associate measures necessary for scientifically reasonable approach in the decision of this task and role of the state in this process is examined in the article. To the system factors behave is development of strategic plan of revival of industry; changes of specialization of separate industries and productions; changes are in a tax law; programs on development

and support of science and technologies; improvement of legal base; improvement of the system of making decision at all levels of management; creation of attractive investment climate is in the state. Basic attention is spared to the role of the state in this process, coming from fundamental position about the necessity of hard government control in general, and in particular, in crisis terms with limit resources and high risks of different family.

Keywords : enewal of industry; functions of industry; strategy of renewal of industry; complex system of factors; role of the state in a management by a process.

Вступ. Питання ролі держави в управлінні господарством є досить складним, а головне, змінним в залежності від зовнішніх та внутрішніх обставин. Теоретично все ясно – держава має певні функції щодо координування та управління виробництва в цілому, виконання яких створює оптимальні умови для функціонування виробництв. Але в різні періоди вплив відповідних державних інституцій змінюється від авторитарного, жорсткого регулювання (періоди війни, форс мажорних обставин тощо) до визначення певних рамок, умов функціонування при мінімальному прямому втручанні в ці процеси. Це демократичний підхід, який доцільно реалізувати в період сталого, динамічного розвитку.

В теперішній ситуації, щоб ми не казали про демократію, свободи, в тому числі, і економічні, ситуація потребує суттєвого впливу та корегування виробництва з боку держави в усіх напрямках – стратегічному та поточному, технологічному, ресурсному, організаційному. Тим більш зараз в умовах карантину і майбутніх труднощів з відновленням хоча б попереднього стану економіки.

Історично Україна за останні 30 років пережила дуже важкі часи, починаючи з розвалу системи економічних і управлінських зв'язків в рамках бувшого СРСР і закінчуючи постійною перебудовою системи управління державою, її економікою, появою різного роду власників майна, не кажучи вже про прямі деструктивні впливи з різних боків. В цілому це призвело до того, що зникли або суттєво зменшили свої обсяги не тільки окремі підприємства, а й цілі галузі промислового виробництва. В цілому падіння промислового виробництва за період з 90-х років до теперішнього часу склало майже 50%, а окремі важливі галузі промисловості просто зникли. Наприклад, авіамоторобудування!

В таких умовах актуальним стає питання стратегічного напрямку розвитку держави – чи то буде країна другого ряду з невеликою часткою крупних промислових підприємств, чи, вважаючи на історичний аспект, наявність природних копалин, економічні та людські ресурси, Україна перетвориться на розвинену, сучасну країну, спроможну не тільки забезпечити свої потреби власним високоякісним продуктом, товарами та послугами, а й буде конкурентоспроможною і на світових ринках. При вирішенні цієї стратегічної задачі дуже важливою і неоднозначною є роль держави та її інституцій. Саме цій проблемі і присвячена ця стаття.

Актуальність проблеми. В наукових колах ведеться жвава дискусія щодо стратегічних напрямів розвитку України. Ці проблеми дискутуються та досліджуються такими вченими як В. Геєць, В. Новицький, В.Семіноженко, А.Яковлев, П.Перерва, Р.Фатхутдінов, І.Черленяк, І. Михасюк, А. Мельник, Л. Дідківська та ін. Вважаючи на важливість проблеми,

з'явилися роботи та програми, розроблені колективами авторів, серед яких і робота «Нова індустріалізація – реальний шанс для України». [12], виконана під керівництвом В.Новицького у 2018 році. В ній системно, на базі нових підходів та сучасних методів управління складними процесами була розроблена концепція та стратегія відродження промисловості держави.

Треба також відзначити, що деякі автори вважають прийнятним курс на розширення сектору середнього та малого бізнесу, відводячи промисловості роль другорядного чинника – «Україна – аграрна держава!»

З нашої точки зору, такий підхід неприйнятний, тому що він звужує можливості держави динамічно розвиватися на рівні передових, вже постіндустріальних держав, включаючи і аграрний сектор. Мова йде про шостий технологічний рівень, який базується на новітніх технологіях, комп'ютеризації, діджиталізації не тільки процесів управління, а й самого виробництва. Такі технології найбільш ефективно використовувати в масштабних, розвинутих підприємствах, які можуть бути конкурентоспроможними не тільки на внутрішньому, а й на зовнішніх ринках. В той же час середній та малий бізнес при цьому теж не залишиться збоку – не кажучи про сферу обслуговування, туризму, культури тощо, він може приймати участь і в промисловому виробництві як виконавець спеціальних робіт наукового, прикладного, виробничого характеру та бути у кооперації з базовим виробництвом, як це має місце в розвинутих країнах промислового світу – Японія, Німеччина, США тощо. Більше того, підвищення рівня виробництва в цілому позитивно вплине на розвиток малого та середнього бізнесу, тому що матеріальна база таких підприємств також буде залежати і відповідати новим можливостям промисловості – як з боку виробника, так і користувача. [1 – 7]

Таким чином, стратегічним напрямом розвитку держави є саме нова індустріалізація [7], маючи на увазі використання нових технологій, форм організації виробництва, управління, тощо. Суттєвим, якщо не вирішальним в цьому сенсі, є питання ролі держави та її інституцій в вирішенні цієї серйозної задачі. Тут треба говорити про декілька аспектів, а саме: функції держави, як управлінської структури та власника фондів; необхідність та межі регулювання господарчих процесів з боку державних структур; взаємодія між органами державного управління та господарюючими суб'єктами (бізнесом).

Основна частина. Принципово держава, як офіційний представник народу у владі, має свої специфічні функції, які в класичному виразі включають: законодавчу; стабілізуючу; розподільчу. Наповнення цих функцій може змінюватися в залежності від конкретної ситуації, але саме держава через свої регуляторні органи повинна контролювати та

регулювати ці процеси, виходячи з інтересів більшості громадян і держави в цілому. Основна проблема – рівень та сила втручання держави в виробництво, а також – взаємодія між державними органами управління та самим бізнесом. З одного боку, держава повинна захищати виробника, створюючи найбільш прийнятні умови для його діяльності, а з другого, через систему податків та зборів їй треба виконати свої прямі обов’язки – соціальний захист населення. Крім того, залишаючись міцним власником фондів (суто державні підприємства та частина державних фондів в акціонерних товариствах різного типу), держава також має діяти в своїх інтересах, що ускладнює задачу, тому що треба звести та об’єднати приватні та суспільні інтереси.

І останнє – система взаємодії між державними інституціями і виробником постійно змінюється в залежності від змін в оточуючому середовищі. Тому необхідним є постійний моніторинг і корегування ситуації.

Сучасна ситуація з корона- вірусом виявила значні недоліки в керуванні та управлінні державними і не тільки підприємствами та галузями. Виявилась повна неготовність сучасної державної машини до форс-мажорних обставин – не тільки з боку фізичного

забезпечення обладнанням, персоналом, препаратами та Зн., а головне – з боку можливостей динамічно вирішувати конкретні та невідкладні завдання. При чому це стосується майже всіх держав світу, а не тільки України.

Але тут є і позитивні новини – саме для України. Виявилось, що не зважаючи на важкі і неконструктивні перетворення в багатьох галузях господарства, залишились певні структури, інститути, виробництва, спеціалісти, які в змозі вирішувати та виробляти необхідні матеріали, обладнання, причому на сучасному рівні, тобто на базі нових технологій і існуючого виробничого устаткування. Мова йде про той же апарат ШВЛ, інше медичне обладнання, маски, ліки тощо.

Ці новації стикаються з необхідністю одержувати відповідні дозволи, сертифікати тощо, а це в теперішніх умовах потребує багато часу, якого вже нема. Така сучасна драматична ситуація.

Вирішення такої задачі потребує системи взаємопов’язаних, комплексних напрямів, дій та організацій (рис. 1). В цих умовах роль держави, як головного регулятора цих процесів, який до того ж має на це право і обов’язок, зростає суттєво.

Рис. 1 Комплексна система заходів щодо відновлення промисловості України

Вказана система це – лише схема, яка може бути доповнена додатковими напрямками, тобто це – відкрита система. Крім того, вказані фактори пов’язані між собою не тільки послідовно, як вказано на схемі, але й, так би мовити, матрично. В даному випадку це означає, що певні питання можуть вирішуватися паралельно з іншими, в будь-

якій послідовності, аби це відповідало цілям та стратегії вирішення питання. Крім того, можна говорити про певну синергію, коли розвиток одного напрямку підштовхує або поліпшує умови виконання інших напрямків. Наприклад, удосконалення податкових законів сприятимуть

розвитку науки, технологій, інвестиційному клімату в державі.

Треба визначити, що окремі напрями системи (підсистеми) можуть бути розкриті більш детально, тому що кожен з них повністю відповідає суті самого поняття «система».

Розглянемо окремі напрями цієї системи.

По-перше, необхідним є стратегічний план (хоча б на 3-5 років) розвитку промисловості, а саме – визначення пріоритетних напрямів в галузевому, програмному або програмно-цільовому та проектному вимірі, тому що потрібні великі ресурси, час, спеціалісти для відновлення промисловості в ринкових, конкурентних умовах.

Оскільки для виконання такої задачі потрібні великі кошти, а їх не вистачає, перше завдання стратегічного планування – це визначення цілей, пріоритетів, тих самих точок зростання, які будуть першими в черзі невідкладних завдань, куди будуть вкладатися необхідні кошти з різних джерел і які потягнуть за собою інші галузі та виробництва, що забезпечить той самий позитивний синергічний ефект. Зрозуміло, що при цьому необхідно враховувати цілу низку умов зовнішнього та внутрішнього характеру.

Особливістю визначення пріоритетів з розвитку промисловості в даний час, на наш погляд, є орієнтація на внутрішній ринок, тому що, з одного боку, є велика потреба в Україні в дуже широкій номенклатурі промислової продукції, починаючи з метизів і закінчуючи верстатами, турбінами, локомотивами, сільгосптехнікою тощо. З іншого боку, поки що Україна в змозі відродити промисловість на новому технологічному рівні – залишились кадри, традиції та інтелектуальний капітал, які при державній підтримці спроможні виконати ці задачі. Такий підхід в певному сенсі можна визначити як імпортозаміщення, яке базується на сучасному виробництві і вирішує цілу низку державницьких проблем, таких, наприклад, як забезпечення високого рівня зайнятості населення та пов'язаних з цим питань.

Зрозуміло, що це потягне за собою цілий ряд суттєвих змін – виховання нових технічних та менеджерських кадрів різного рівня, починаючи з робітників і закінчуючи керівниками підприємств та їх підрозділів, а також змін в інших сферах господарства. Також зрозуміло, що такі системні перетворення – це прерогатива держави як з чисто організаційної, так і з фінансової сторін, які треба відобразити в стратегічному плані. Тільки держава має такі кошти і інструменти розпорядження і управління ними.

Головне, що в визначенні пріоритетів треба виходити як з реальних можливостей на даний момент, так і з спокуси миттєвого переходу на нові прогресивні технології, що потребує значно більших коштів, часу і перетворень в оточуючому середовищі. Це – принципове положення, яке має специфічні рішення в кожному конкретному випадку. Загальний підхід, з нашої точки зору – це

економічні розрахунки, які дадуть змогу оцінити ефект в широкому сенсі від впровадження тих чи інших рішень. «Краще менше та краще». – цей девіз як мінімум треба враховувати при прийнятті стратегічних рішень, особливо на початкових етапах.

Перехід на зовнішній ринок, одержання експортної виручки – це наступний етап стратегічного плану розвитку промисловості. На початку треба забезпечити власне господарство якісною, принципово новою технікою, а потім вже виходити на світові ринки.

Роль держави в цьому процесі – вирішальна не тільки з боку фінансування, а, в основному, у встановленні цілей та пріоритетних напрямів розвитку, а також – в розробленні та імплементації правил гри і контролю за їх виконанням.

По-друге, згідно зі стратегічним планом треба визначити та змінити, якщо в цьому буде потреба, спеціалізацію окремих виробництв, орієнтуючись на сучасні потреби існуючого внутрішнього та зовнішнього ринків. Зміна спеціалізації виробництв залежить від ринкових особливостей на даний момент, а крім того, від наявного рівня та складу виробничих потужностей самого підприємства. Тут можна рекомендувати звичайний економічний підхід, а саме – які потрібні кошти, час, людські ресурси для зміни спеціалізації і модернізації виробництва, а також – який від цього буде економічний, соціальний, інституціональний ефект. Важливим фактором є рівень витрат та фактор часу, а також – їх співвідношення. Можуть бути ситуації, коли проект з високим рівнем ефективності потребує великих коштів та часу, яких немає. В таких випадках можна рекомендувати обирати менш масштабні проекти, а потім, при наявності успіху, переходити до середніх та крупних.

Оскільки така перебудова потребує значних коштів та часу, роль держави в даному випадку – сприяти виробникам та виконавцям проекту саме через послаблення податкового тиску та створення відповідних умов для роботи.

Третя умова – суттєвий підйом науки та технологій в рамках України, тому що сучасна промисловість базується саме на нових технологіях, які можна не тільки закуповувати зовні, а й розробляти та впроваджувати у вітчизняних наукових закладах та університетах.

Сьогоднішня ситуація з епідемією корона вірусу в країні наочно довела, що не можна покладатись тільки на зовнішні, навіть дуже привабливі умови та постачання вже готової продукції. Треба мати своє, сучасне і в необхідній кількості. Це також – відповідальність держави.

Перше слово в цьому ланцюжку має сказати наука, яка в теперішні часи у нас в занепаді. Але без неї просто неможливо ефективно вирішити перелічені завдання. Тут є своя низка дуже складних питань, і *своє слово тут повинна сказати держава – особливо на самому початку процесу.*

Пряме фінансування, кооперація з бізнесом, послаблення податкового тиску, стимулювання наукових розробок – це тільки перші заходи. Цей напрям неможливо реалізувати без фінансової, матеріальної та організаційно підтримки з боку держави, особливо на перших дослідницьких етапах процесу.

Четверте – зміни в податковому законодавстві, які б стимулювали розвиток внутрішнього виробника, орієнтованого як на випуск кінцевої готової продукції, так і на участь підприємств в міжнародній кооперації. Цей напрям – повна відповідальність держави та відповідних її інститутів. Як би не було важко, але саме держава повинна виробити умови для вкладання бізнесових коштів в дослідницьку роботу, інноваційні проекти та запровадження виробництва нових товарів, послуг тощо. Використовуючи всі фінансові, організаційні умови та можливості – пільгове кредитування, податкові канікули, захист бізнесу з боку держави тощо. *При вирішенні цих проблем держава виконує дві функції – розробку умов та правил інвестування в нові проекти, а також – контроль за їх виконанням з відповідними висновками організаційного та економічного характеру.*

Дуже важлива **п'ята умова**, а саме – наявність формального, юридичного захисту виробника від зовнішніх та внутрішніх загроз завдяки модернізації судової системи. Тут складність в тому, що, з одного боку, існує досить ретельно розроблені правила, виконання яких захищає бізнес, виробника, державу в цілому. Інше питання – як ці правила та закони виконуються.

З другого боку, саме наявність такої кількості обмежень та правил не дозволяє менеджерам, керівникам самостійно приймати оперативні рішення, стримує організаційну діяльність керівників не тільки державних, а й акціонерних підприємств. Таке становище характерне не тільки для вітчизняних виробництв, а й для зарубіжних – може ще в більшому ступеню. Вважаючи на це, необхідним є юридичний аудит вже прийнятих законів з ціллю спрощення умов функціонування бізнесу в рамках закону, підвищення його захищеності, зменшення необгрунтованого тиску на нього з боку державних інституцій.

Як бачимо, знову дилема – з одного боку – жорсткий контроль за виконанням законів та правил, з другого – якість цих самих законів, їх розумна жорсткість та, в той же час – необхідність сприяння розвитку та оновленню господарства та промисловості. *Ці перетворення повинна модерувати держава та її інституції.*

Шоста умова – оптимізація самої системи прийняття рішень, тобто – системи управління процесом перетворень у промисловості. Тут головне – розділення відповідальності між менеджерами різних рівнів, якість стратегічного та поточного планування, правила фінансування з використанням всіх наявних джерел коштів тощо. Умови для інвесторів повинні бути привабливими

та рівними для всіх учасників процесу – як зовнішніх, так і своїх, вітчизняних. Це формує довіру до держави та її інституцій не тільки з боку економіки, а й в соціально-психологічному аспекті.

Якщо розглядати це питання принципово і технологічно, треба казати про реалізацію диференційованого підходу до проектів різного рівня – крупних, структурних, середніх та малих, технологічних. Такий підхід дозволяє розділити не тільки джерела фінансування, а й методи організації та управління ними. [13, 14]

Для крупних, структурних проектів потрібен державний рівень управління через наявність спеціальних органів, нахштал, Комітету з управління інноваціями, тощо, який би був пов'язаний з міністерством промисловості, але мав би право на прийняття ключових рішень по різних напрямках розвитку та відповідальністю за якість прийнятих рішень. Для таких структурних проектів, які організаційно та технологічно пов'язані з іншими галузями та виробництвами, ефективним є використання сучасних методів управління проектами, а саме – проектний, програмний та програмно-цільовий. Ці методи відрізняються від галузевого, який використовувався раніше, тому що реалізація таких складних проектів потребує скоординованої роботи різних виробництв та, навіть, галузей. Основним плановим документом є єдиний структурований план, згідно якому і проводяться всі проектні, підготовчі роботи і саме виконання інтегрованого загально плану та обсягу робіт. Такий підхід дозволяє вирішувати державні задачі оптимальним образом, без паралельних шляхів, з економією коштів, часу та ресурсів.

Складність такого підходу в визначенні оптимального розміру структури, яка формує та реалізовує цей програмний комплекс. Зрозуміло, що такі підходи можуть бути реалізовані тільки під керівництвом відповідних державних інституцій та організацій.

Для середніх проектів достатньо галузевого рівня управління, для малих – рівень підприємства або території, якщо мова йде про соціальні проекти

Сьома умова – створення привабливого інвестиційного клімату в Україні, що призведе до прискореного розвитку не тільки промисловості, а й всього господарчого комплексу держави. Сама по собі ця умова – це результат всіх вище розглянутих факторів. Якщо всі попередні умови виконуються, то це автоматично забезпечує формування сприятливого інвестиційного клімату і виконання цільової функції всієї програми. Але така постановка проблеми недостатня – за останні роки, на жаль, в державі не сформовані принципові, сприятливі умови для інвестування в будь-які проекти. І самим критичним є те, що дуже часто економіка поєднується з політикою, від чого страждає як політика, так і економіка, а взагалі – держава, її розвиток, імідж тощо. Тут може бути тільки одна, але дуже серйозна та складна

рекомендація – контроль та корегування з боку найвищих органів управління та безпеки держави.

Таким чином, для вирішення в теперішніх умовах цільової задачі по відновленню промислового виробництва найбільш ефективною здається жорстка комбінована система управління, в якій держава встановлює та контролює закони та норми, та забезпечує комфортні умови для функціонування виробництв – як вітчизняних, так і зарубіжних або змішаних.

Висновки

1. Промисловість – це базова галузь господарчого комплексу країни, яка вирішує специфічні та важливі задачі, а саме: створення вітчизняної виробничої бази, яка спроможна забезпечити потреби у багатьох видах товарів як промислового призначення, так і побутового, інформаційного, тощо; формує виробничі кадри високого професійного рівня, що є запорукою підйому культурного та інтелектуального стану держави в цілому; забезпечує високу якість товарів та конкурентоспроможність їх на світових ринках.; створює позитивний імідж державі, що, в свою чергу, забезпечує сталі міжнародні відносини та повагу до держави в світі; саме промисловість забезпечує обороноздатність держави.

2. В сучасних умовах промисловість України значно знизилася свої можливості і роль у господарстві держави завдяки цілому комплексу внутрішніх та зовнішніх причин. Це призвело до падіння долі промислової продукції в загальному обсязі виробництва, а також – до зношення виробничих фондів (більш, ніж на 70%), втратах ринків збуту, втратах та падінню якості виробничого персоналу тощо.

3. Стратегічним напрямом вирішення ситуації є відновлення промислового комплексу держави, враховуючи потреби господарства в цьому, розвинутий внутрішній ринок, а також наявність матеріальної бази – сировина, корисні копалини, залишки професійного виробничого та управлінського персоналу, а

саме головне – високий інтелектуальний рівень населення.

4. Роль держави в вирішенні цієї нагальної задачі – вирішальна, тому що відновлення промисловості на новому техніко-технологічному рівні – складна, багаторівнева, витратна проблема, яка потребує наявності якісного стратегічного плану і створення нових організаційних виконавчих структур під головуванням вищих державних органів управління.

5. Необхідним є комплекс взаємопов'язаних заходів для створення системи реалізації стратегічного плану, який складається з таких підсистем: розробка стратегічного плану розвитку окремих галузей промисловості; зміна спеціалізації окремих виробництв; зміни в податковому законодавстві; програма розвитку науки та

наукових досліджень; оновлена система юридичного захисту виробника; удосконалення системи прийняття рішень на державному рівні; створення та державна підтримка інвестиційного клімату в державі.

6. В теперішніх умовах в рамках вирішення цільової задачі по відновленню промислового виробництва найбільш ефективною здається жорстка комбінована система управління, в якій поєднується право держави встановлювати та контролювати закони та норми, в той же час забезпечуючи комфортні умови для функціонування виробництв – як вітчизняних, так і зарубіжних або змішаних.

Список літератури

1. Гесць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М.Гесць, В.П.Семиноженко. – х.: Константа, 2006. – 272 с.
2. Федуллова Л.І. Стратегії соціально-економічного розвитку України // Л.І. Федуллова. – Київ : ІЕП НАНУ, 2011. – 656 с.
3. Дынкин А.А. Инновационная экономика / А.А. Дынкин, Н.И. Иванова – М.: Наука, 2004. – 352
4. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
5. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / С. М. Чистов, А. С. Никифоров, Т. Ф. Куценко та бн.. – 2-ге вид. допов. і доопрац. – К.: КНЕУ, 2005. – 440 с.
6. Яковлев А.І. Проектний аналіз. Підручник. / А.І. Яковлев. – Харків: НТУ «ХПІ», 2015. – 340
7. Фатхудинов Р.А. Инновационный менеджмент / Р.А. Фатхудинов. – СПб.: Питер, 2011.
8. Васильев Ю.П. Инновационное управление развитием производства в США, или как повысить производительность труда / Ю.П. Васильев. – М.: Экономика, 2009. – 448 с.
9. І.Черленяк Політична відповідальність як категорія державного управління / Вісн. НАДУ – 2006 -№2 – с. 73-81
10. Нова індустріалізація – реальний шанс для України – експертна група під керівництвом Новицького В.С. антикризова рада громадських організацій України, Київ, 2018. Електронна версія - на сайті uspr.ua
11. Сударкіна С.П. Проблеми оцінювання ефективності інноваційних проектів різного рівня на стадії стратегічного планування. Кол. монографія «Стратегічні проблеми відновлення промислового виробництва України в сучасних умовах», за ред.. Сударкіної С.П., Х. Друк. Мадрид, 2020р., с. 54-72
12. Сударкіна С.П. Оцінка ефективності інноваційних проектів на початкових стадіях проектування //Вісник національного технічного університету «ХПІ». – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – № 46 (1267). – С. 123-126.
13. Якубовський М. Концептуальні основи стратегії розвитку промисловості України на період до 2017 р. / М. Якубовський, В. Новицький, Ю Кіндзерський // Економіка України – 2017 – №11. – с.4-20

References (transliterated)

1. Geyecz` V.M. Innovacijni perspekty`vy` Ukrainy` / V.M.Geyecz`, V.P.Semy`nozhenko. – х.: Konstanta, 2006. – 272 p.
2. Fedulova L.I. Strategiyi social`no-ekonomichnogo rozvy`tku Ukrainy` //L.I. Fedulova. – Ky`yiv : IEP NANU, 2011. – 656 p.
3. Dыnkы`n A.A. Y`nnovacy`onnaya ekonomy`ka / A.A. Dыnkы`n, N.Y`. Y`vanova – M.: Nauka, 2004. – 352 p.
4. Pro derzhavne prognouzuvannya ta rozroblennya program ekonomichnogo i social`nogo rozvy`tku Ukrainy` [Elektronny`j resurs] : Zakon Ukrainy`. – Rezhym dostupu: www.rada.gov.ua.

5. Derzhavne regulyuvannya ekonomiky: navch. posib. / S. M. Chy`stov, A. Ye. Ny`ky`forov, T. F. 5. Kucenko ta n.. – 2-ge vy`d. dopov. I dooprach. – K.: KNEU, 2005. – 440 p.

6. Yakovlyev A.I. Proektny`j analiz. Pidruchny`k. / A.I. Yakovlyev. – Kharkiv: NTU «KhPI», 2015. – 340 p.

7. Fatxudty`nov R.A. Y`nnovacy`onnyj menedzhment / R.A. Fatxudty`nov. – SPb. : Py`ter, 2011.435 p.

8. Vasy`l`ev Yu.P. Y`nnovacy`onnoe upravleny`e razvy`ty`em proy`zvodstva v SShA, y`ly` kak povysy`t` proy`zvody`tel`nost` truda / Yu.P. Vasy`l`ev. – M. : Ekonomy`ka, 2009. – 448 p.

9. I.Cherlenyak Polity`chna vidpovidal`nist` yak kategoriya derzhavnogo upravlinnya / Visn. NADU – 2006 -#2 – 73-81p.

10. Nova industrializaciya – real`ny`j shans dlya Ukrainy` – ekspertna grupa pid kerivny`cztvom Novy`cz`kogo V.S. anty`kry`zova rada gromads`ky`x organizacij Ukrainy`, Ky`yiv, 2018. Elektronna versiya - na sajti uspp.ua

rivnya na stadiji strategichnogo planuvannya. Kol. monografiya «Strategichni problemy` vidnovlennya promy`slovogo

vy`robny`cztva Ukrainy` v suchasny`x umovax», za red.. Sudarkinoyi S.P.,X. Druk. «Madry`d», 2020r.,s. 54-72

11. Sudarkina S.P. Problemy` ocinyuvannya efekty`vnostiinnovacijny`x proektiv riznogo

12. Sudarkina S.P. Ocinka efekty`vnosti innovacijny`x proektiv na pochatkovy`x stadiyax proektuvannya / S.P.Sudarkina //Visny`k nacional`nogo texnichnogo universy`tetu «PI». – Kharkiv: NTU KhPI», 2017. – № 46 (1267). –123-126 p.

13. Yakubovs`ky`j M. Konceptual`ni osnovy` strategiyi rozvy`tku promy`slovosti Ukrainy` na period do 2017 r. / M. Yakubovs`ky`j, V. Novy`cz`ky`j, Yu Kindzers`ky`j // Ekonomika Ukrainy` – 2017 – №11..4 – 20 p.

Надійшла (received) 25.03.2020

Відомості про авторів / Відомості про авторів/ About the authors

Сударкіна Світлана Петрівна (Сударкіна Светлана Петровна, Sudarkina Svitlana Petrivna) – кандидат економічних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» професор, кафедра економіки на маркетингу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна; тел. 050902521; svetsud@gmail.com